

DE TOCHT DOOR NOORD - FRANKRIJK MEI 1940

Het Jaarboek 1998 gaf het verslag weer dat onze dorpsgenoot Eugène Van Cauwenbergh (°1921) opgesteld heeft, onmiddellijk na zijn terugkeer in Rumst, van de avontuurlijke tocht van een groep jonge Rumstenaars in de meidagen 1940; een tocht langsheen de stofferige wegen, het was toen bij wijlen brandend heet, van de Franse departementen le Nord en Pas-de-Calais. Het verslag werd uitgedeeld en besproken bij gelegenheid van een gezellig samenzijn in de café van Juleke Suys (vader van Angèle), in de Hollebeek. Zo belandde het dan, jaren nadien op de redactietafel van Rumesta, "opdat het niet vergeten zou geraken".

Het Jaarboek 1999 geeft hier wat achtergrondinformatie bij dit verslag.

In de jaren 1939-1940 werd het alom duidelijker dat ons land bij de dreigende oorlog betrokken zou worden. De inval in Polen, herfst 1939, liet haast geen twijfel meer bestaan. Het leger werd paraat gehouden, vlug werden nog allerlei verdedigingswerken uitgevoerd en veiligheidsmaatregelen getroffen, de import van strategische materialen en van voedingswaren werd geactiveerd.

Een vraag die zich opdrong was deze: wat te doen om te vermijden dat de ongeveer 150.000 jongeren tussen 16 en 35, die om allerlei redenen niet ingelijfd waren in het leger, zouden ontsnappen aan de vijand bij de te verwachten inval? Die tienduizenden waren immers een werfreserve waaruit het actieve leger moest kunnen putten. Ze moesten dus België verlaten hebben eer de invaller het land bezet had. Frankrijk, meer bepaald het Zuiden van Frankrijk, werd voorbestemd om het rekruterings-centrum van het Belgisch Leger, beter bekend onder zijn Franse benaming, *Centre de Recrutement de l'Armée Belge*, afgekort C.R.A.B., te herbergen.

Toen de *Wehrmacht* dan op 10 mei ons land binnenviel gaf de Belgische regering het bevel dat de jongeren die deel uitmaakten van de werfreserve (de jongens tussen 16 en 35 jaar) zich op eigen kracht naar West-Vlaanderen, naar de aangeduide plaatsen, moesten begeven.

We geven hier het bericht weer van de regering zoals het verscheen in Het Handelsblad van Antwerpen, dinsdag 14 mei, pag. 1, rechtsboven.

Mobilisatie van het leger

Oproeping der werfreserve

1. De Commandant van het 1^e Werfbureau te Antwerpen heeft de eer de inwoners der gemeenten afhankelijk van de rijkswachtdistricten Antwerpen en Merksem ter kennis te

brengen dat de jongelingen der werfreserve, behorend tot volgende klassen en reeksen onder de wapens worden geroepen:

2. Van 16 tot 35 jaar;
3. De hierboven onder 2 bedoelde mannen moeten zich terstond, langs den kortste en snelste weg, naar Roeselare in het aanvullings- en opleidingsdepot der divisie begeven;
4. Zij genieten kosteloos vervoer op alle spoor- en buurtspoorwegen op vertoon van de kennisgeving hunner inschrijving bij de werfreserve, van het bericht van het hun verleend uitstel, of, bij gebrek aan een dezer stukken, van hun identiteitskaart;
5. Zij moeten zich voorzien van levensmiddelen voor den dag hunner oproeping en worden van 's anderendaags af na aankomst ter bestemming door het leger gevoed;
6. Bovenstaande bepalingen zijn niet toepasselijk op de wegens lichaamsgebreken uitgestelde miliciens, die later, te gepasten tijde, door het wervingsbureau zullen opgeroepen worden;
7. Worden beschouwd als deserteurs en door de rijkswacht aangehouden, de hierboven onder 2 bedoelde ingeschrevenen der werfreserve die, drie dagen na deze afkondiging, zich bij voormeld aanvullings- en opleidingsdepot niet hebben vervoegd.

Geenerlei voorwendsel van onwetendheid wordt aanvaard.

Te Antwerpen, den 13 mei 1940,

De Majoor HAINE,

Commandant

Van het 1^e Werfbureau

De jongeren van het kanton Boom moesten naar Ieper. In deze stad zouden officieren van de C.R.A.B. dan beslissen hoe de tocht naar Zuid-Frankrijk verder zou verlopen. Voor de ravitaillering in Ieper moest de gemeenteoverheid der plaats instaan: zorg voor logies werd aan het eigen initiatief overgelaten.

Van inlijving in het Belgisch Leger was te Ieper geen spraak. Wel vernamen we dat we onze brieven of kaartjes naar huis niet moesten frankeren. De aanduiding M.D. (Militaire Dienst) in de rechterboven-hoek volstond. Veel kans om te schrijven bleef er echter niet en van M.D. was in Frankrijk geen spraak meer.

Op onze tocht door het Noorden van Frankrijk hebben we geen enkel officier van de C.R.A.B. ontmoet. De staf van de C.R.A.B. was echter wel actief in de kampen van Zuid-Frankrijk, b.v. in Toulouse, waarheen de tweede groep Rumstenaars vanuit Steenwerk op vrijdag 17 mei vertrok.

Over de geschiedenis van het Rekruteringscentrum van het Belgisch Leger bestaat weinig documentatie. We raadpleegden o.a. A. VERWILGHEN, *De mobilisatie en de oorlog van 1940* (juni 1971, 81 blz.).

In zijn voorwoord tot dit werk verontschuldigt ere-majoor Verwilghen zich over de schaarste aan inlichtingsbronnen. Zelfs het bekende *Navorsing- en Studiecentrum over de geschiedenis*

van de tweede Wereldoorlog konden hem slechts matig helpen. Het archief van het Franse Leger bood hem nog minder soulaas.

Over de slag aan de Leie is er documentatie genoeg te vinden, over de ordeloze tocht van de honderdvijftigduizend niets, of bijna niets.

De tocht moest geschieden op eigen middelen, haalt Verwilghen aan (blz. 65), en verliep dan ook dikwijls langs dwaalwegen. "Wie zou het aandurven in vreedstijd, zo een avontuur door jongeren te laten wagen" vraagt de ere-majoor zich terecht af (blz. 66).

Hoe zou daarover dan ook geordend materiaal te vinden zijn?

Wel verschenen, dikwijls jaren nadien, verslagen van groepen die het meegemaakt hadden. We konden zo het *Oorlogsdagboek* van Ant. AMPE, °1915, sedert 1982 apotheker op rust, inzien. Het dagboek werd gepubliceerd in 1990 (82 blz., talrijke foto's, schetsen en kaarten). Zoals de heer Ampe bieden we ook de lezers van ons jaarboek 1999, een kaartje aan. Daarop kunnen we de voettocht volgen van de Rumstenaren, die niet verder geraakt zijn dan Frans-Vlaanderen.

Wie de tocht op de kaart volgt bemerkt dat Duinkerken, Calais of Boulogne in het hoofd gespeeld hebben; eventuele oversteekmogelijkheden naar Engeland! Maar zover is het nooit gekomen. De *Wehrmacht* was ons te vlug af.

K. Swenden

